

# ACİL HEKİMİNİN ÖZLÜK HAKLARI

**Prof.Dr. Ali KARAKUŞ**

**Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi  
Acil Tıp Anabilimdalı**

- Hak Ne Demektir?

Türk Dil Kurumu'na göre: 'Adalet; adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı kazanç olarak tanımlanabilir.

- Özlük hakları

Türk Dil Kurumu'na göre ,genel memur statüsü içinde kişinin, kanunların öngördüğü şekil ve şartlara bağlı olarak sahip olduğu hak olarak tanımlanmıştır.

- 
- Genel olarak resmi kurumlarda çalışan acil çalışanlarının özlük hakları 657 sayılı devlet memurları yasasıyla belirlenmiştir.
  - Her acil çalışanının özlük hakları kurumlara ve çalışanlara göre farklı olabilmektedir.



- Acil Çalışanlarının Hakları:

I. İnsani haklar

II. Mesleksel haklar

III. Hukuki haklar

IV. Bilimsel haklar

V. Manevi haklar

VI. Ekonomik haklar

VII. Özlük hakları

# 657 Sayılı Devlet Memurları

## Kanunu

## Genel Haklar

### Uygulamayı İsteme Hakkı

- Madde 17 – Devlet memurları, bu kanun ve diğer mevzuata göre tayin ve tesbit olunup yürürlükte bulunan hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptirler.

### Güvenlik

- Madde 18 – Kanunlarda yazılı haller dışında Devlet memurunun memurluğuna son verilmez, aylık ve başka hakları elinden alınamaz.

## **Emeklilik**

- Madde 19 – Devlet memurlarının, özel kanununda yazılı belirli şartlar içinde, emeklilik hakları vardır

## **Çekilme**

- Madde 20 – Devlet memurları, bu kanunda belirtilen esaslara göre memurluktan çekilebilirler

## **İsnat ve İftiralara karşı koruma**

- Madde 25 – Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikayetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isterler.

## **İtiraz hakkı**

## **Müracaat, Şikâyet ve Dava Açma**

- Madde 21 – (Değişik: 12/5/1982 - 2670/9 md.) Devlet memurları kurumlarıyla ilgili resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaat; amirleri veya kurumları tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı şikayet ve dava açma hakkına sahiptirler

**İzin**

**Sendika kurma**

# İyileşme Garantisi Vermeme Hakkı

- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 13** - Tabip ve diş tabibi, ilmî icaplara uygun olarak teşhis koyar ve gereken tedaviyi tatbik eder. Bu faaliyetlerinin mutlak surette şifa ile neticelenmemesinden dolayı, deontoloji bakımından muaheze edilemez.

# Mesleğini Serbestçe İcra Etme Hakkı

- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 6** – Tabip ve diş tabibi, sanat ve mesleğini icra ederken, hiç bir tesir ve nüfuza kapılmaksızın, vicdani ve mesleki kanaatına göre hareket eder.
- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 16** – Tabip ve diş tabibi bir kimsenin sıhhi durumu hakkında, ilmi metodları tatbik suretiyle bizzat yaptığı muayene neticesinde edindiği vicdani ve fenni kanaata ve şahsi müşahadesine göre rapor verir.

# Mesleğini Serbestçe İcra Etme Hakkı(2)

- Hasta ve hasta yakınlarının, yöneticilerin, diğer üçüncül tarafların hekime herhangi bir şekilde (psikolojik, fiziki, sosyal, ekonomik, vb) baskı yapmaları, tıbbi endikasyon dışı veya gerçeğe aykırı rapor düzenlemeye zorlamaları kabul edilemez.

# Konsültasyon İsteme Hakkı

- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 24** – Hasta, konsültasyon yapılmasını arzu ederse, müdavi tabip veya diş tabibi bu talebi kabul eder.
- Müdavi tabip veya diş tabibi, konsültasyon yapılmasına lüzum gördüğü takdirde, keyfiyeti hastaya bildirir.
- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 25-**  
Konsültasyonlarda münakaşa ve müşavereler hasta ile etrafındakilerin duyup anlayamayacakları şekilde yapılır.

# Hastayı Reddetme Hakkı

- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 18** – Tabip ve dış tabibi, acil yardım, resmi veya insani vazifenin ifası halleri hariç olmak üzere, mesleki veya şahsi sebeplerle hastaya bakmayı reddedebilir.
- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 19** – Tabip ve dış tabibi mesleki veya şahsi sebeplerle, tedaviyi bitirmeden hastasını bırakabilir.

# Yeterli Eğitim Alma ve Sürekli Mesleki Gelişim Hakkı

- Hekimler, tıbbi bilgi üretimindeki hıza paralel olarak, mesleki gelişimlerini kesintisiz sürdürebilecek şekilde eğitim alma hakkına sahiptirler.
- Hekimlerin mezuniyet sonrası eğitimlere katılabilmeleri, mesleki bilgi ve becerilerini sürekli yenileyebilmeleri için gereken koşullar (eğitim için yeterli zaman, uygun/ulaşılabilir eğitim programları, eğitim için gereken ekonomik kaynak, vb) sağlanmalıdır

# Sağlığını Koruma ve Mesleki Risklerden Korunma Hakkı

- Hekimler, kendi sağlığını koruma, enfeksiyon ve radyasyon gibi mesleki risklere karşı korunma hakkına sahiptirler.
- **Tıbbi Deontoloji Tüzüğü Madde 15:** Hastaya bakmak üzere bir aile nezdine veya herhangi bir müesseseye çağrılan tabip, korunmayı da sağlamaya çalışır. Tabip, hastalara ve onlarla birlikte yaşayanlara, kendilerine ve muhitlerine karşı mesuliyetlerini bildirir. Tabip icabında, tedaviye devamı reddetmek pahasına da olsa, hijyen ve korunma kaidelerine riayeti temin için gayret sarfeder.

# Kendi Elemanlarını Seçme Hakkı

- **TDT Madde 21** – Başkalarının yardımı ile yapılacak cerrahi ameliyatlarda ve diğer tedavilerde, operatör, müdavi tabip ve diş tabibi, beraber çalışacağı elemanları seçmekte serbesttir.

## Ücretsiz Tedavi Hakkı

- **TDT Madde 32** – Tabip ve diş tabibinin, kendi meslektaşları ile bunların bakmakla mükellef oldukları usul ve furuunun ve karı veya kocalarının muayene ve tedavileri için ücret almaması uygundur. Bu hallerde, zaruri masraflarını isteyebilir.

Can güvenliğini sağlanması talep etme hakkı

- Çalışan Güvenlięi Genelgesi (14.05.2012)

Meslektaş hatalarına ortak olmayı reddetme hakkı

## Meslektaşları Tarafından Korunma Hakkı

- **TDT Madde 38** - Tabip ve diş tabibi meslektaşlarını zemmedemiyeceği gibi onları küçük düşürecek diğer tavır ve hareketlerde de bulunamaz.

## Yeterli Ücret Alma Hakkı

## Bilgi Alma ve Tavsiye ve Tedavisine Uyum İsteme Hakkı

## Modern Teknoloji ve Bilimi Kullanma Hakkı

- Uygun ortam ve ekipmanı devletten yada bağlı bulunduğu kurumdan talep etme hakları vardır.

## Yönetimsel Kararlara Katılma Hakkı

- Hekimler, çalıştıkları sağlık kurumundaki yönetimsel kararlara (görüş beyan etme, eleştiri ve önerilerde bulunma, vb) ve organizasyona katılma hakkına sahiptirler

## Hastasına Yeterli Zaman Ayırma Hakkı

- **Tababet uzmanlık yönetmeliği Madde 10-** Günde yirmiden fazla hasta bakmama hakkına sahiptir.

## Tanıklıktan Kaçınma Hakkı(TCK Madde 134-137)

- Hastalar, sırf tedavi olmak amacıyla en yakınlarından gizledikleri bazı sırları hekimlerine açıkladıkları için, bu mesleki sırların hekim tarafından açıklanması meslek sırrının ifşa suçunu oluşturur.

## Cezalandırma Eylemlerinde Bulunmama Hakkı

- Dünya Hekimler Birliği'nin "Devletin zorunlu kıldığı yöntem ne olursa olsun, hiçbir hekimden ölüm cezasına etkin biçimde katılması istenemez" şeklinde yayınladığı *Lizbon Kararları (1981)* bu konudaki tartışmaya son vermiştir. Tokyo Bildirgesi ve BM Tıbbi Etik İlkeleri de, hekimlerin cezalandırma uygulamalarında bulunmama hakları olduğunu bildirmektedir.

## Dinlenme Hakkı

- **Tedavi Hizmetleri Yönetmeliği Madde 41-** Gece nöbeti tutanlara ertesi günü görev verilmez.
- **Tedavi Hizmetleri Yönetmeliği Madde 42-** Acil nöbeti tutanlar bir başka nöbete dahil edilmezler.

# Dünyada hekim hakları

- Amerika'da ACEP (American College of Emergency Physicians-Acil Hekimler Amerikan Koleji) acil birimlerde çalışan hekimlerin haklarını korumaya yönelik yayımladığı yönetmelik
- Örneğin acil birimlerde çalışan hekimlerin özerkliğine ve klinik kararlarına makul kurallar, düzenlemeler veya kanunlar yoluyla sınırlanmamış olması koşuluyla saygı gösterilmesi,
- Hasta güvenliğinin sağlanmasında kurumların yardımcı olması ve ekipman ve personel temininde hekimlerin bazı haklara sahip olması gerektiği,
- Hekimlerin sahip oldukları sorumluluk, deneyim, nitelik ve gösterdikleri performansa göre klinik ve idari hizmetler için makul tazminat ödenmesi gerektiği
- Hekimlerin çok pahalıya gereksiz, ihtiyaç duyulmayan hizmetleri almaları istenmemesi

- **16 Ekim 2009 CUMAResmî GazeteSayı : 27378 Sağlık Bakanlığından:YATAKLI SAĞLIK TESİSLERİNDE ACİL ŞERVİS HİZMETLERİNİNUYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞDEDEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ**

Acil tıp uzmanı sayısı 5 ve fazla ise nöbet tutabilir.

- **11 Şubat 2015 tarihli Resmi Gazetede Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları 4924 Sayılı Kanuna Tabi Sözleşmeli Sağlık Personeli Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği**

Sözleşmeli kadro ile ATU'ların maaşlarında artış

Acil tıp uzmanı kadrosunda çalışan ve acilde pratisyen hekim olarak çalışanlar bu kadrolardan faydalanabileceklerdir.

Sözleşmeli kadroya geçtikten sonra istendiği zaman devlet memurluğu kadrosuna geçilebilir.

- 20 Şubat 2018 SALI Resmî Gazete Sayı : 30338  
**Sağlık Bakanlığında: YATAKLI SAĞLIK TESİSLERİNDE ACİL SERVİS HİZMETLERİNİN UYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞ DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ**
- **MADDE 12 – “(3) Acil servislerde hasta takibinin 24 saati geçmemesi esastır. Bu süre içerisinde kesin tanısı konulamamış veya yatış endikasyonu belirlenememiş hastalar ile **yatış endikasyonu bulunan ve birden fazla kliniği ilgilendiren hastalar acil servis sorumlu tabibi veya nöbetçi uzman tabibince değerlendirilir ve tıbbi durumunun gerektirdiği en uygun uzmanlık dalına ait kliniğe yatışı yapılarak** ilgili klinik şefi veya sorumlu uzman tabibine bilgi verilir.**

# Kaynaklar

- TCK
- Tıbbi Deontoloji Tüzüğü
- Hekimlik Meslek Etiği Kuralları
- Türk Tabipler Birliği Kanunu
- Türk Toraks Derneği Etik Kurulu Hekim Hakları
- Evrensel Hekim Hakları Bildirgesi
- Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun
- 657 nolu Devlet Memurları Kanunu
- [www.Atuder.org.tr](http://www.Atuder.org.tr)
- [www.mevzuat.gov.tr](http://www.mevzuat.gov.tr)
- [www.saglik.gov.tr](http://www.saglik.gov.tr)
- ❖ Tedavi Hizmetleri Yönetmeliği 1982
- 16 Ekim 2009 CUMAResmî GazeteSayı : 27378Sağlık Bakanlığından:YATAKLI SAĞLIK TESİSLERİNDE ACİL SERVİŞ HİZMETLERİNİNUYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞDEDEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ
- 11 Şubat 2015 tarihli Resmi Gazetede Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları 4924 Sayılı Kanuna Tabi Sözleşmeli Sağlık Personeli Atama ve Yer Değıştirme Yönetmeliği
- 20 Şubat 2018 SALI Resmî GazeteSayı : 30338Sağlık Bakanlığından:YATAKLI SAĞLIK TESİSLERİNDE ACİL SERVİŞ HİZMETLERİNİNUYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞDEDEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ